

A black and white illustration of a man in a diamond-patterned tunic and a ruff collar, surrounded by various pieces of armor including gauntlets, greaves, and a surcoat. The man is centrally located, facing forward. He wears a tunic with a prominent diamond or lozenge pattern, a ruff collar, and a belt. Surrounding him are several pieces of armor: a gauntlet on the top left, a surcoat on the top right, a greave on the bottom left, and another piece of armor on the bottom right. The background is plain.

RADKA DENEMARKOVÁ

BRNO 2022

A JÁ POŘÁD KDO TO TLUČE

© Radka Denemarková, 2022

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2022
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1399-4 (PDF)

ISBN 978-80-275-1400-7 (EPUB)

ISBN 978-80-275-1401-4 (MobiPocket)

Tuto knihu věnuji třem výjimečným ženám:

Ester Denemarkové

Existenci draků neřeší. Kráčí statečně a radostně
svou cestou a drakům se odhodlaně vysmívá.
A oni pukají jako mýdlové bubliny.

Mileně Honzíkové

Klamala tělem celý život. Existenci draků, ani těch
očividných, si umanutě nepřipustila nikdy a jen
mlčky a slepě tasila meč.

Lence Michlové

Když jsem stála nad propastí a zírala do rozevřených
dračích, páchnoucích tlam, chytila mne pevně
za ruku a řekla, že žádní draci nejsou. Měla pravdu.
Alespoň prozatím.

Celý život jsem pátral, abych vám mohl říci,
že lidský život objektivně žádný smysl nemá.
Má ho jediné v relaci k něčemu, ve vztahu.
K druhým, k sobě samým.

Milan Machovec

Ty, jenž kráčíš vedle mne,
jak tajemná je krajina tvého srdce!

Günther Eich

To nejtěžší je osamělost. Je totiž zřejmé, že osamělost
trvá, kdežto všechno ostatní je provizorní.
Ale osamělost je den ode dne těžší a těžší.

Johannes Urzidil

Neklid člověka vzrůstá s mírou informací,
které si osvojuje.

Jan Procházka

PROLOG

*Bylo jedno dítě,
co se smálo skrytě.
Byla jedna panna,
co se smála sama.
A byl jeden pán,
co se smál sám.*

Divadelní inscenace hostujícího legendárního režiséra Petra Bucha se stala událostí roku. Rafinovaně poskládané situace s negativním emočním nábojem se v závěru zbortily vlastní vahou a překvapivě překulily do úsměvné grotesky. Řetězce ďábelských jevištních obrazů povolily, rozpadly se a opět zformovaly. Na závěr sklenuly pocit očistné naděje. Jásot nebral konce. Nikdo z divadelních kritiků a teatrologů by si ani nedovolil nezajásat. „Ten Buch je skutečně génius,“ špitali si, „taková promyšlenost do nejmenších detailů, takové obrazové obžerství, co probouzí celou paletu emocí, to tady umí málokdo.“

Šepot nabýval na intenzitě, jak se had diváků nenasytně sunul k slavnostnímu bufetu. Namačkání těla na tělo se předháněli v akademických frázích a ducha-
plných rozborech plastických operací jednotlivých hereček. Obrovské brýle roztěkané teatroložky Knutové chladně odrážely myšlenkové konstrukce její kolegyně Pranýřové, která chystala článek *Celebrita Petr Buch* pro společenský týdeník, což ji v jejích představách pasovalo na všemocnou znalkyni. Ryčivě se překřikovaly, která z nich jméno Buch před desetiletími zaslechla a zaznamenala poprvé, popadla ho dvěma prsty za límec, chtivě pootáčela a vítězně protrhla cílovou pásku s cukajícím se Buchem nad hlavou a špinavým psacím strojem v podpaží. Nosní chřípí se jim zachvěla, jak do diskuse přikulhal a sírou zasmrděl vousatý recenzent; ze své trpasličí výšky hovořil do pomyslných pupíků obou žen, přepásaných širokými, černě gumovými pásky s obřími sponami hadích propletenců. Jediný, kdo mohl spolehlivě dokázat, že nad oběma povadlými bříšky žádná srdce rozhodně netlučou. Připomenul, že on už dávno rozpoznal nejsilnější složky Buchovy práce. Intenzivní spoluúčast scénografa. Promyšlenou pohybovou složku. Groteskní cukavost rukou a nohou. Prostor pro maximální improvizaci a volnost hereckého projevu. A celkový důraz na jemnou úsměvnost lidského života.

„Ano, ano,“ připojila se Knutová a na kohosi prudce zamávala, „pokorná úsměvnost, že. Tady například je evidentní, že klíčovou scénu celé inscenace představuje naprostá a osudová láska oněch dvou žen, které se chtějí setkat s andělem.“

„Mezi námi,“ rozkřičela se ještě více Pranýřová, aby mohl být její názor co nejšířěji zaznamenán, „nechápu, proč si Buch vybral zrovna text takové autorky. Nechápu, co na ní v zahraničí vidí. Podle mého je naprosto průměrná, text slabý. Když jsem s ní měla dělat rozhovor, tak odmítla, že prý o divadle nic nevím. To řekla mně, která se divadlem zabývá dvacet let, mně, která Buchovo jméno zaregistrovala v dobách, kdy o něm nějaká česká pisatelka neměla ani ponětí!“

Docentka Knutová horlivě přitakala: „Mně dokonce jednou řekla, ať se zklidním, že tu prý nejsem za diváky, ale sama za sebe!“ Pak ztišila hlas a naklonila se k dřevěným korálkům na krku rozcuchané Pranýřové: „Budeme ji muset usadit do patřičných mezí. Tady už si neškrtně.“

„Pozdě, drahá kolegyně, pozdě! Už je zavedená i za hranicemi, do klece zapomnění ji těžko zavřeš. Svou chvíli jsme už propásly. Sakra.“

Tři hlavy se shlukly — poté co dvě z nich byly nuceny se hluboko sklonit a potřísnily si padajícími vajíčky, majonézou i okurkami plandavé sukně — a dohodly definitivní podobu vět, které se budou oficiálně psát o nové inscenaci a jejích tvůrcích. Pak se tři hlavy od sebe prudce odtrhly, s námahou odlepily i svá těla, jedno s gusem napadající na čertovo kopyto, a vmísily se mezi dav. Po chvíli se opět, magneticky přitahovány, navrátily k sobě a číhaly na Bucha.

Za zády se jim rychlým krokem mihla Klamová. Ostřžitý trojlístek však měl políčeno na jiný úlovek. Samozřejmě, pomyslela si Klamová při pohledu na těkající trojici, je největším štěstím, když amúzický divadelní teoretik alespoň jednou za život potká svého Režiséra.

Může z letmého setkání těžít do konce svých dnů, zahalit skutečného člověka do mlžného oparu konstrukcí a vlastní duchaplnosti. Přísát se na téma, rozparcelovat je, usadit se na něm a v poklidu strávit zbytek života s dýmkou v koutku úst, u kávy a planých rozkladů. Vně tlusté skořápky vajíčka, za níž se odehrává přímá osobní zkušenost a bublají skutečné, slovy nepostižitelné umělecké procesy. Hlavně se vecpat do imaginární podoby života lapené osobnosti a uvelebit se v ní. Jen mizivá část na skořápku položí ucho a alespoň zaťuká, aby zvýšila svou naději nakouknout průsvitnou blankou. Drtivá většina prochází dunivě divadly jako slepí koně. A zadupává. Bez schopnosti vnímat. Natož cokoliv zaznamenat. Ale tak je to v životě se vším, lhostejně si uvědomila a zmizela v hlubinách země. Aby stihla poslední metro.

Čekali marně. Nad prázdnými tácy a plnými skleničkami. S rostoucí rozhořčeností, že jim kdokoliv z tvůrců není okamžitě k dispozici, že nepřiběhne ze svých šaten. Nakonec se dočkali alespoň herečky Krásové, která se afektovaně objala s Knutovou a letmo políbila Pranýřovou. „Byla jsi úžasná, Miriam,“ zavrtila se Knutová, „úžasná a skvostná jako vždycky. Výkon roku!“

„Buch byl se mnou od počátku spokojený,“ tetelivě se rozjížděla Krásová, „jedině se mnou, protože jsem přinesla svou vlastní vizi. A umíš si představit, že takový člověk je zvyklý na náročný styl práce, maximálně profesionální. Vyžadoval, aby mu herec roli obohacoval a přinášel vlastní pojetí, návrhy, a to já jsem mu tedy naprosto spolehlivě naplnila. Nebylo to vůbec snadné, ale nakonec změny, které jsem do postavy vnesla, posunuly celkové vyznění inscenace, protože já...“

Petr Buch se premiéry nezúčastnil.

A i kdyby, před jeho očima by se jistě proplétaly značně odlišné obrazy. Všechno zásadní zůstalo paradoxně skryté za pomyslnou průsvitnou oponou, oddělující během představení herce a diváky. Blánou, za níž loutky odříkávaly naučené věty a odehrávaly zaranžované situace. Kostra této inscenace však bude pevná a nerozbitná i po letech, i když se několikrát změní herecké obsazení. Jako by Buch měl neustále, na jakoukoliv dálku i hloubku, ruce omotané desítkami provázků, jimiž vládl veškerým děním na jevišti. Jimiž poškuboval, povoloval, svazoval, udával rytmus. A před nimiž nebylo úniku. Výčitky vůči Bohu tak na sklonku života umrtvil promyšlenou a výsměšnou pomstou.

Na Boha se pasoval sám.

Když si diváci rvali do úst první chlebičková sousta a nenápadně do koberce zašlapávali odpad z koutků svých úst, v té chvíli si v pohraničním domku s blikajícím rudým srdcem, které tepalo nepravidelně a dýchavičně, otíral Petr Buch modrošedým kapesníkem zpocenou, brunátnou tvář a za sebou nechával ležící ženu s vyděšeným pohledem a rozteklou rtěnkou na upatlané dlani.

Buch jednoduše nevydržel a s geografickým přechodem překročil znovu a nenávratně i svou hranici vnitřní. Přestože si nedávno rázně předsevzal, že svou pijavici ovládne. Neovládl. A už se jí neděsil. Už si ji hýčkal.

Pak nasedl do svého tmavomodrého BMW a pokračoval směrem k Mnichovu, kde ho očekávala pečlivá, čerstvě naondulovaná, a jak byl přesvědčen, i nekonečně

tupá manželka se záznamy blahopřejných telefonátů a prvních bezprostředních ohlasů z Prahy.

Birgitin mezi nimi nebyl.

I Birgit Stadtherrová, autorka hry, totiž na premiéře chyběla. Ale její nepřítomnost nikoho nepřekvapovala, na její podivínství si už dávno zvykli. Nikdy se neúčastnila premiér svých her. Ani v Čechách, ani v zahraničí. Jako se neúčastnila většiny lidských rituálů.

Jaké šťastné, ba přímo kongeniální spojení, psali recenzenti, už s umytými ústy a vyčištěnými zuby od zbytků premiérové hostiny. Legendární režisér, spěchající ve zběsilém pracovním tempu za dalšími tvůrčími povinnostmi, a nesmírně talentovaná autorka, lidsky poněkud výstřední a nečitelná.

Jediný, kdo dokázal sloupávat skořápky laciných, ka-menějších, zmrtvělých uniforem mýtů a legend, kdo se pokoušel obnažit choulící se, zmatená a špínou zanesená lidská jádra obou nepřítomných umělců, byla drobná, energická dramaturgyně Klamová. Jedině Klamová si dělala starosti. Ale ne natolik, aby dohlédla až k hlubokým, podélným puklinám. K nakřáplým jádrům.

Jedině Klamová dokázala opustit žranici vyvolených premiérových hostí, vzdát se šunky a neslyšně zmizet. Vyždímaná. Vycucaná jako bonbon. S lepkavou pachutí na patře.

LEDEN

***Za oponou, před oponou
nikdo nesmí lhát —
nebo nebudu hrát.***

Ztěžklost a únava. Seděla v tramvaji. Hlavu v přiléhavé, háčkované čepici opřenou o špinavé sklo. Zatažený, těžký, umorovaný den. Lednové bezčasí. Jako by toho dne slunce ani nevyšlo. Ospalý svět, permanentní zívání. Naproti seděl mohutný mladý muž. Spal. Obr měl pootevřená ústa s křivými zuby, znetvořenou tvarohovitou tvář. Hlava mu padala k pravému rameni. Příliš těsné a krátké kalhoty se vysunuly a jejich lem odkrojil bílé, leskle nabobtnalé kotníky s fialovorudými skvrnami, roztodivné mapy ledabyle ovázané bílým, špinavým obvazem. Kotníky tak oteklé, že stačilo málo, aby se napjatá, vyhlazená kůže roztrhla. A maso vyhřezlo ven.

Rychle stočila oči do zataženého dne, vyhýbala se pohledu na to odpudivé maso. Hnusil se jí a zároveň ji fascinoval. Neodhodlala se vstát. Přesednout si jinam. Dívala se ven na zamyšlené, mlčící postavy. Zachumlané

do kabátů. Dívala se na domy, šedivé a zapomenuté. Ty, které byly nedávno opraveny, spěchaly do podoby těch okolních. Šeď je rozleptávala a napadala jako nebezpečná infekce. Neměly šanci být nápadné. Jako větší na z těch lidí. Projížděli parčíkem, kde sedávala a četla si, když jí zbývalo několik minut, než jí po obědě vydali děti z jeslí. Sedávala tam, na té oprýskané lavičce a tramvaje rachotily kolem. Včera.

Ne, ne! Je to už skoro šestnáct let. Šestnáct let! Záván studeného prázdna. Může si tam sednout i dnes. Ale proč by to dělala? Vzpomněla si na jakýsi francouzský film, jehož úryvky vyslídila jako školačka v televizi, když nakukovala tajně z chodby škvírou ve dveřích, fascinovaná zářivým blikotáním, novodobým plápoláním nočního ohně, k němuž se večer všichni sesedali. Bez ní. Už tehdy bez ní. Kamera kroužila jako sup kolem ústřední milenecké dvojice na letní louce, jediné obkroužení a totéž objetí, jen ti dva už byli starci. Mžik, v němž se utopí celý život. Mžik. Když to tehdy viděla, rozplakala se. Bylo jí úzko, že všichni máme tak málo času, že *ona* má tak málo času. Propadla panice. A to stála na začátku.

Na začátku všeho byl strach.

Plesk. A znovu. Plesk. Plesk. A divné skřehotání. Muž naproti se probudil a plácal dlaněmi, neohrabaně jako obrovité dítě, něco nesrozumitelného vykřikoval. Mumlal. Vystrkoval jazyk. Mohutný, odpudivý, infantilní obr. Nevyzpytatelný. Lidé se ošívali, odtahovali. I ona se snažila dívat jinam. Její oči se střetly s jeho lhostejnými, nepřítomnými body. Lekla se. Všichni se báli. Všichni se pořád jen bojí.